

Другої світової війни, воїнами АТО, волонтерами, участь в різноманітних акціях.

На думку багатьох науковців, найбільш сприятливим періодом для формування культури, патріотичного, національного виховання громадянської свідомості й особистості є юнацький вік, зокрема, час навчання у вищому навчальному закладі. Саме в цей період сфера спілкування, пізнання та діяльності у молодих людей значно розширюється. Вони усвідомлюють свою належність до нового студентського колективу, стикаються з широким колом суспільних, політичних, юридичних, професійних взаємин. Отримані знання дають можливість краще зрозуміти світ, стосунки людей. Розширюється світогляд, виховується характер, створюються життєві плани. Студент прагне «знайти себе», визначити своє місце в житті відповідно до своїх інтересів, здібностей, ідеалів.

Важливу роль тут мають відіграти психологічні чинники: створення умов, коли в молодій людини виникає внутрішня потреба виконувати соціальні, громадянські функції, тобто готовність підпорядковувати власне життя досягненню корисних для суспільства цінностей. Адже першочергове завдання вищої освіти – **формування в молоді потреби самовизначатися та самостверджуватися саме у сфері державотворення.**

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В БІБЛІОТЕЦІ ВИЩОЇ ШКОЛИ (НА ПРИКЛАДІ БІБЛІОТЕКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ) {Тези}

Молчанова С. А.,

завідувач сектора НБ ХНУ

Наука доводить, що справжнє виховання є глибоко національним за своїми сутністю, змістом, характером. Працівники бібліотеки мають вагомий досвід

національно-патріотичного виховання студентів. Проте варто наголосити, що для того, щоб розвинути у молоді високі патріотичні почуття, поглибити її знання про історію і культуру рідного краю, про його національних героїв, необхідно самим володіти такими якостями, як висока культура, моральність, самосвідомість і за допомогою різноманітних засобів прищеплювати стійку громадянську позицію, високу культуру міжнародних взаємовідносин, художньо-естетичну, екологічну культуру майбутнім фахівцям. **У цьому плані бібліотекарів можна порівняти з педагогічними працівниками.** Потрібно лише, щоб ця справа лягла на серце тим бібліотекарям, котрі самі перейматимуться ідеєю національного виховання і зуміють прищепити цю ідею в серця молодого покоління.

Сучасні інформаційні ресурси дозволяють проводити роботу з національно-патріотичного виховання в різних напрямках: **громадянському, історико-патріотичному, краєзнавчому.** Завдання бібліотекаря – за допомогою фонду художньої та публіцистичної літератури, кіноматеріалів висвітлювати правдиву історію українського народу, прищеплювати шанобливе відношення до рідної мови, а також до традицій та культури інших народів, формувати здоровий спосіб життя як національного надбання тощо.

Для вирішення цих завдань бібліотекарями університетської книгозбірні щорічно проводяться різноманітні патріотично-виховні заходи, які дозволяють виховати у молоді національно-патріотичні почуття, готовність до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання української держави, поглибити знання про державну символіку України (історію походження Герба, Прапора) тощо.

Так, традиційно до роковин Т. Г. Шевченка проводяться різноманітні просвітницькі акції

(літературознавчі та літературно-мистецькі години, години спілкування тощо). Уже стало традицією до Дня Незалежності України проводити в бібліотеці книжкові вернісажі, експонувати виставки. Наприклад, 2014 року до 23-річниці проголошення Незалежності України відбувся книжковий вернісаж "Україно, моя Україно". До уваги читачів були представлені видання, які розкрили складний і тернистий шлях становлення української держави, історію створення її символів, різні аспекти історичного та культурного життя нашої країни. На абонементних та в читальних залах експонувались книжково-ілюстративні виставки: "Ти – одна й неподільна, Україно моя вільна", "Благословенні кольори української долі" (до Дня Державного Прапора України), "Україна – Європейський Союз: посилення стратегічного партнерства", "Майдан. Тернистий шлях до свободи", "Україно моя, Україно".

Про національні символи України ведеться мова і під час уроків національно-патріотичного виховання, мета яких – виховання патріотичних почуттів і гордості за власну країну, шанобливого ставлення до її символіки.

До відзначення Дня Перемоги над фашистським свавіллям у Другій світовій війні для студентської молоді щороку проводяться різнопланові національно-патріотичні заходи, серед яких: уроки пам'яті, години пам'яті, на які часто запрошуються ветерани Другої світової війни; презентації книг, які присвячені тим, хто в буремні воєнні роки наближав світлий день Перемоги та ін. Ці заходи знайшли великий відгук серед студентства.

Говорячи про національно-патріотичне виховання, не можна залишати поза увагою такий важливий чинник, як виховний ідеал, без якого неможливе будь-яке виховання. Часто на питання **"Хто для Вас є ідеалом?"**, **студенти знизують плечима або відповідають, що не замислювались над цим**, і лише одиниці говорять про те, що в них є ідеал, якому вони наслідують, до якого

прагнуть. Така ситуація склалася, на нашу думку, тому, що після розвалу СРСР, де ідеалом для мільйонів був більшовицький ідеал, українське суспільство ще не встигло сформуванати новий взірець людської поведінки.

Як це не парадоксально, **за часів СРСР слово "патріотизм" теж мало значення**, оскільки воно закладалося у свідомості людини ще змалечку. Починаючи з дитячого садочка, виховували відчуття патріотизму, вчили бути патріотом своєї країни, згадаймо відоме гасло тих часів: "Раньше думай о Родине, а потом о себе". Не порожніми словами для тогочасної молоді були і гуманізм, почуття обов'язку, взаємоповага, пошана до старших поколінь, взаємодопомога, культура поведінки. Це пояснюється перш за все тоталітаристичним характером більшовицької системи, завдяки якій її освітньо-виховна система і зв'язаний з нею виховний ідеал визначалися великою чіткістю. **Сучасна картина, на жаль, не така райдужна і однозначна.** Хоча, сказати, що взагалі в українців немає виховного ідеалу не можна, оскільки уявлення про нього народ завжди втілював у своїх піснях, літературі, казках і переказах, у своїй народній педагогіці.

Сучасний український ідеал виховання – всебічно, гармонійно розвинена особистість, національно свідомо й соціально активна, людина з високою громадянською відповідальністю, з глибокими духовними, патріотичними почуттями. Саме **на формування такої людини повинні бути скеровані дії бібліотекарів, які займаються вихованням молодого покоління.**

Патріотичні почуття вмщують в себе **почуття любові та прив'язаності до своєї малої Батьківщини - до тих місць, де людина народилася і зростала, гордості за спортивні і культурні досягнення своєї держави, шанобливе відношення до історичного минулого свого народу, його звичаїв та традицій, усвідомлення власної причетності та відповідальності за долю країни.** Батько,

Батьківщина – не лише спільнокореневі слова. Як ми не вибираємо батьків, так і не вибираємо Батьківщину. **Не може бути абстрактної любові до України як держави без малої Батьківщини в серці.**

З метою сформувати у студентів знання про історію рідного міста, його визначні історичні пам'ятки, відомих людей, які проживали та живуть у місті в бібліотеці ХНУ проводяться мистецькі години, присвячені видатним діячам м. Хмельницького, уроки пам'яті, присвячені визволенню м. Хмельницького від німецько-фашистських загарбників, зустрічі з краєзнавцями, презентації книжкових виставок, Дні краєзнавчої книги тощо.

Зокрема, 2014 року тричі в літературній вітальні проводились мистецькі години "І небо, і земля Миколи Мазура", присвячені відомому скульптору, монументалісту, живописцю, педагогу, почесному громадянину м. Хмельницького М. Мазуру.

До Дня української писемності та мови, який відзначається в нашій країні з 9 листопада 1997 року в університетській книгозбірні проводяться різноманітні заходи, зустрічі студентів з видатними подолянами. Для прикладу, минулого року в бібліотеці відбулася зустріч з подільським краєзнавцем-дослідником, істориком, архівістом, заслуженим працівником культури України, академіком П. Я. Слободянюком, який звернув увагу на актуальні проблеми історії незалежної України, малодосліджені сторінки історії Хмельниччини, закликав студентів вивчати свою історію, шанобливо відноситись до своєї культури.

Неодноразово в "Клубі цікавих зустрічей", що діє при літературній вітальні книгозбірні, проводилися літературні зустрічі з творчими діячами Хмельниччини — подільським поетом, головою Хмельницького обласного об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" В. Ц. Міхалевським, лауреатом обласної премії

ім. Т. Г. Шевченка М. М. Кульбовським. А до святкувань Дня Університету в читальному залі презентуються книжкові виставки "Наукові праці викладачів Хмельницького національного університету", на яких представлено понад 650 монографій, підручників, методичних матеріалів з різних галузей знань, виданих науковцями Альма-матер за всю її багаторічну історію.

2015 року в рамках національно-патріотичного проекту "Ти – одна й неподільна, Україно моя вільна!" в університетській книгозбірні заплановано багато нових цікавих заходів, які, як ми сподіваємось, знайдуть відгук у серцях наших читачів.

Потрібно так виховати молодь, щоб вона, де б не знаходилася, в якому б куточку світу не перебувала, відчувала свій зв'язок з Україною, пам'ятала, що вона представляє собою весь український народ, вела себе гідно - так, щоб українців поважали завдяки толерантній поведінці, вихованості.

КУЛЬТУРНО–ПРОСВІТНИЦЬКА ТА ВИХОВНА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО–ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ {Тези}

*Дитинник Л.В.,
директор бібліотеки ХГПА*

Динамічні перетворювання в усіх сферах життя суспільства змушують нас, працівників бібліотек, швидко реагувати на всі зміни, перебудовувати, удосконалювати методи і форми роботи. Попри всі зміни та інновації, в основі масово-виховної роботи бібліотек головним залишається завдання виховання високої духовності і моралі, патріотичних почуттів, мовленнєвої культури, любові до прекрасного, милосердя, взаєморозуміння, любові до людини, високої інтелігентності молоді...